Tuomas Ojanen
30.11.2017

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

HE 147/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Yleisiä näkökohtia sopimuksesta ja sen merkityksestä Suomen valtiosäännön kannalta

Sopimuksessa on kysymys laaja-alaisesta talous- ja kauppasopimuksesta, joka on luonteeltaan ns. sekasopimus. Näin ollen sopimuksen määräykset kuuluvat osin jäsenvaltioiden ja osin Euroopan unionin toimivaltaan. Rinnakkain sopimuksen kanssa neuvoteltiin Kanadan kanssa strateginen kumppanuussopimus, jonka kanssa käsillä oleva sopimus muodostaa yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden.[1]

Sopimuksen väliaikainen soveltaminen alkoi 21.9.2017.

Sopimuksen valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa on huomionarvoinen EU-tuomioistuimen 16.5.2017 antama lausunto 2/15 EU:n ja Singaporen välisestä vapaakauppasopimuksesta (ks. myös E 52/2017 vp). Lausunnon mukaan EU:n ja Singaporen välinen sopimus kuuluu pääosin unionin yksinomaiseen toimivaltaan, pl. unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan kuuluvia määräyksiä (i) sijoitusten suojasta siltä osin kuin ne liittyvät muihin kuin suoriin sijoituksiin unionin ja Singaporen välillä; (ii) sijoittajan ja valtion välisten riitojen ratkaisua; ja (iii) institutionaalisia määräyksiä siltä osin kuin niillä on kytkentä jaetun toimivallan määräyksiin.

EU-tuomioistuimen lausunnon jälkeen komissio on ehdottanut kauppasopimusten jakamista yhtäältä unionisopimuksena tehtävään laaja-alaiseen kauppasopimukseen ja toisaalta investointisuojaa sekä investointiriitojen ratkaisua koskevaan unionin ja sen jäsenvaltioiden väliseen sekasopimukseen. Vaikka komission mukaan EU-tuomioistuimen lausunto tulisi huomioida tulevien sopimusten ohella jo käynnissä olevissa sopimusneuvotteluissa ja jo valmiissa sopimuksissa, CETA-sopimukseen unionin tuomioistuimen lausunnon linjauksia ei enää voida soveltaa, etenkin kun sopimuksen väliaikainen soveltaminen on jo alkanut 21.9.2017.

Vaikka EU-tuomioistuimen lausunto ei suoraan vaikuta käsillä olevaan sopimukseen, lausunnolle voidaan kuitenkin antaa osaltaan merkitystä käsillä olevan sopimuksen valtiosääntöoikeudellisen merkityksellisyyden hahmottamisessa. Lausunnon valossa sopimuksessa on jäsenvaltioiden ja edelleen Suomen toimivaltaan kuuluvia määräyksiä

[1] Annoin 27.9.2017 lausunnon strategisesta kumppanuussopimuksesta eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle päätyen silloin muun ohella johtopäätöksiin, joiden mukaan kumppanuussopimus ei koskenut perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Ks. myös HE 90/2017 vp ja UaVM 9/2017 vp.

sekä siten valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellisiä kohtia erityisesti siltä osin kuin kysymys on sijoitusten suojasta muissa kuin unionin ja Kanadan välisissä suorissa sijoituksissa; sijoittajan ja valtion välisten riitojen ratkaisusta; ja institutionaalisista määräyksistä siltä osin kuin niillä on kytkentä jaetun toimivallan määräyksiin.

Perustuslakivaliokunnan ja yleensä eduskunnan on syytä olla käsillä olevassa asiassa tietoinen myös siitä, että Belgia pyysi 6.9.2017 EU-tuomioistuimelta lausuntoa[2] CETA-sopimuksen uudenlaisen investointituomioistuinjärjestelmän sopusoinnusta EU-oikeuden kanssa etenkin siltä osin kuin kysymys on EU-tuomioistuimen toimivallasta.[3] Kun otetaan huomioon, että esimerkiksi EU:n ja Singaporen välistä vapaakauppasopimusta koskevan EU-tuomioistuimen lausunnon käsittelyaika oli lähes 2 vuotta – komissio pyysi lausuntoa 10.7.2015 ja tuomioistuin antoi lausuntonsa 16.5.2017 -, CETA-sopimuksen investointituomioistuinjärjestelmän valtionsisäinen hyväksymismenettelyn loppuunsaattaminen Belgiassa – ja oletettavasti monissa muissakin unionin jäsenvaltioissa – jää odottamaan EU-tuomioistuimen lausunnon lopputulosta. Belgian lausuntopyynnön takia myöskään Suomessa ei nähdäkseni ole syytä kiirehtiä CETA-sopimuksen valtionsisäisen hyväksymisen ja voimaansaattamisen loppuunsaattamisessa, mikä käytännössä tarkoittaa, ettei ole aihetta kiirehtiä voimaansaattamislain voimaantulosta säätävän valtioneuvoston asetuksen kanssa. Sitä vastoin Suomenkin on paikallaan odottaa EU-tuomioistuimen lausuntoa.

Lopuksi on valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin kannalta huomattava perustuslakivaliokunnan lausunto 32/2016 vp, joka koski valtioneuvoston selvitystä E 32/2017 vp Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kanadan välisten vapaakauppaneuvottelujen päättämisen jälkeen investointisuojaa koskevaan osuuteen oikeudellisen tarkastelun puitteissa tehdyistä muutoksista.

Arvio

Hyväksymispäätöksen ala ja eduskunnan suostumus

CETA-sopimus on edellä selostetulla tavalla jaetun toimivallan sopimus (ns. sekasopimus), jonka määräykset kuuluvat osin Euroopan unionin ja osin jäsenvaltion toimivaltaan. Eduskunnan hyväksymispäätös voi näin ollen koskea sopimusta siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan (ks. esim. PeVL 56/2010 vp, ks. myös PeVL 32/2016 vp, PeVL 6/2001 vp, PeVL 31/2001 vp, PeVL 16/2004 vp ja PeVL 24/2004 vp).

Hallituksen esitys sisältää laajan ja yksityiskohtaisen jakson 4, jossa on nähdäkseni asianmukaisesti ja yksityiskohtaisesti selostettu yhtäältä perustuslakivaliokunnan aiempaan lausuntokäytäntöön tukeutuen ja toisaalta EU-tuomioistuimen lausunto 2/15 huomioiden Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välistä toimivallanjakoa ja edelleen

[2] Ks. tietoa lausuntopyynnöstä esim. https://diplomatie.belgium.be/sites/default/files/downloads/ceta_summary.pdf

[3] Hallituksen esityksessä ei mainita lausuntopyyntöä, vaikka esimerkiksi jaksossa ”3 Voimaantulo” on tarkasteltu kansallisia hyväksymismenettelyitä muissa EU:n jäsenvaltioissa lokakuulle 2017 asti (”tilanne 6.10.2017”).

Suomen toimivaltaan kuuluvista sopimusmääräyksistä sekä siitä, millä perusteella ne edellyttävät eduskunnan suostumusta. Tässä yhteydessä on sinänsä todettava, että unionin ja sen jäsenvaltioiden välinen toimivallan jako CETA-sopimuksen kattamalla alalla ei ole kaikilta osiltaan yksiselitteinen mutta tämä ei ole ensisijaisesti valtiosääntöoikeudellinen kysymys, vaan unionin perussopimusten perusteella ratkaistava EU-oikeudellinen kysymys, jossa toimivalta on viime kädessä EU-tuomioistuimella.

Nähdäkseni eduskunnan on perusteltua hyväksyä esityksessä eritellyt Suomen toimivaltaan kuuluvat sopimusmääräykset nimenomaan perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaisella ”lainsäädännön ala” –perusteella. Sinänsä sopimuksen määräykset uudenlaisesta pysyvästä kaksiasteiseen investointituomioistuimeen perustuvasta riitojen ratkaisumenettelystä yhdessä verraten yleispiirteisesti laadittujen, sijoitusten kansallisen toimintaympäristön sääntelyä koskevien sopimusmääräysten kanssa lisäävät sopimuksen valtiosääntöoikeudellista merkittävyyttä. Silti sopimus ei nähdäkseni edellytä eduskunnan suostumusta perustuslain 94 §:n 1 momentissa mainitun ”merkitykseltään huomattava” -perusteen nojalla syistä, joita esityksen käsittelyjärjestysjaksossa tuodaan esiin perusteluina sille, miksi sopimus ei tarkoita täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivallan siirtoa. (Väärinkäsitysten välttämiseksi korostan, ettei valtiosääntöoikeudellinen arvio siitä, onko sopimus ”merkitykseltään huomattava” perustuslain 94 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, ole sinänsä symmetrinen sen arvion kanssa, tarkoittaako sopimus Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivallan siirtoa perustuslain 94 §:n 2 momentissa ja 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.)

Havaitakseni esityksessä ei pyydetä eduskunnan suostumusta Yhteiselle tulkitsevalle välineelle Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisestä laaja-alaisesta talous- ja kauppasopimuksesta (CETA). Tulkintavälineellä olisi kuitenkin esityksen itsensäkin mukaan käsittelyjärjestysjaksosta ilmenevällä tavalla osaltaan merkitystä kansallisen sääntelyoikeuden määräytymisen kannalta. Aiemmin eduskunnan suostumusta on vaadittu muun muassa Suomen yksipuolisille selityksille kv. sopimuksiin, vaikka selityksissä olisi ollut kysymys lähinnä oikeustilaa selventävästä viittauksista, joilla ei muodollis-juridisesti ole voitu sitovasti määritellä Suomen kansainvälisten velvoitteiden sisältöä ja laajuutta (ks. esim. PeVL 16/2005 vp).

Nähdäkseni ei ole perusteita ajatella tulkintavälineestä toisin, etenkin kun se on Wienin valtiosopimusoikeutta koskevan yleissopimuksen 31 artiklassa tarkoitettu osapuolten yhteinen tulkitseva väline sopimuksesta, jolle hallituksen esityksen käsittelyjärjestysjaksossa annetaan huomattavaa merkitystä siltä osin kuin kysymys on sääntelyoikeudesta ja julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamisesta.

Kaiken kaikkiaan perustuslakivaliokunta voi nähdäkseni yhtyä esityksen jaksossa 4.1 eduskunnan suostumuksen tarpeellisuudesta todettuun sillä täydentävällä huomautuksella, että eduskunnan suostumus on tarpeen myös Yhteiselle tulkitsevalle välineelle Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisestä laaja-alaisesta talous- ja kauppasopimuksesta (CETA).

Hyväksymisestä päättäminen ja käsittelyjärjestys

Kuten esityksen käsittelyjärjestysjaksosta ilmenee, sopimuksella on sinänsä liityntöjä useisiin perustuslain säännöksiin. Sopimus on kuitenkin ennen muuta valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellinen perustuslain 1, 94 ja 95 §:n kannalta. Niiden näkökulmasta sopimuksen valtiosääntöoikeudellinen merkittävyys syntyy ennen muuta niistä sopimusmääräyksistä, joiden nojalla pysyvällä, kaksiasteisella investointituomioistuinjärjestelmällä korvattaisiin aiemmin vakiintuneesti investointisuojasopimuksiin sisältynyt riitakohtainen välimiesmenettely. Koska sopimuksella perustettavassa tuomioistuinjärjestelmässä ratkaistaisiin viime kädessä kulloisessakin yksittäistapauksessa se, missä määrin sopimuksen määräykset vaikuttavat osapuolten ja siten esimerkiksi Suomen sääntelyoikeuteen esimerkiksi ympäristönsuojelun tai terveydenhuoltopalvelujen taikka yleisesti julkisten palvelujen aloilla, tämä osaltaan korostaa investointituomioistuinjärjestelmän valtiosääntöoikeudellista merkityksellisyyttä. Kysymys ei siis ole vain toimivallan siirrosta investointituomioistuimelle, vaan samalla on huomioitava sääntelyoikeutta koskevat sopimusmääräykset ja muut järjestelyt.

Perustuslain 94 §:n 2 momentin ja 95 §:n 2 momentin mukaan Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävän toimivallan siirrosta Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle toimielimelle päätetään kahden kolmasosan enemmistöllä. Valtiosääntöoikeudellinen arvio siitä, onko kysymyksessä merkittävä toimivallan siirto, on hyväksymisestä päättämisessä perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaan samanlainen kuin käsittelyjärjestyksestä päättämisessä perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaisesti.

Perustuslain 94 ja 95 §:ään kirjattiin vuonna 2012 voimaan tulleella perustuslain muutoksella perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntö perustuslain 1 §:n täysivaltaisuussääntelystä (ks. HE 60/2010 vp ja PeVM 9/2010 vp). Valiokunnan tulkintakäytännössä on 2000-luvun alusta alkaen systemaattisesti arvioitu toimivaltajärjestelyjen vaikutusta aiempaa joustavammin ja väljemmin etenkin antamalla muodollisten seikkojen asemesta enemmän painoa siirrettävän toimivallan aineelliselle merkitykselle (PeVM 9/2010 vp). Näin ollen valiokunta on toimivallan siirron merkittävyyttä täysivaltaisuuden kannalta arvioidessaan kiinnittänyt huomiota toimivallan siirron asialliseen rajattuisuuteen ja soveltamisalaan (PeVL 38/2001 vp, PeVL 51/2001 vp), sopimusmääräysten luonteeseen, tarkoitukseen ja aineelliseen merkitykseen yleisemminkin (PeVL 61/2002 vp, PeVL 7/2003 vp, PeVL 6/2004 vp ja PeVL 19/2010 vp). Kansainväliset velvoitteet, jotka ovat tavanomaisia nykyaikaisessa valtioiden kansainvälisessä yhteistoiminnassa ja jotka vain vähän vaikuttavat valtion täysivaltaisuuteen, eivät ole sellaisinaan merkittäviä perustuslain 1 §:n 1 momentin kannalta (ks. kootusti esim. PeVL 13/2002 vp).

Perustuslakivaliokunta on todennut CETA-sopimuksen valmisteluvaiheessa (PeVL 32/2016 vp – E 32/2016 vp), että kynnys merkittävälle toimivallan siirrolle asettuu perustuslain 94 §:n 2 momentin esitöiden perusteella verraten korkealle.

Nähdäkseni voidaan yhtyä hallituksen esityksen käsittelyjärjestysjaksossa CETA-sopimuksesta täysivaltaisuuden kannalta merkittävään toimivallan siirrosta esitettyyn

yhtä hyvin perusteluiden kuin johtopäätöksen tasolla. Aihetta toisenlaiseen arvioon ei anna se, että CETA-sopimuksen määräykset sijoituksia koskevan 8 luvun 8.9 artiklassa sijoituksien ja sääntelytoimenpiteiden suhteesta ovat sinänsä yleispiirteisiä ja tulkinnanvaraisia lopputuloksella, että niiden täsmällisempi sisältö ja merkitys sääntelyoikeuteen tulee täsmentymään ajan myötä yksittäistapauksissa investointituomioistuintuomioistuinmenettelyssä.
Valtiosääntöoikeudellisen arvion kannalta merkitystä on myös CETA-sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä hyväksytyllä Wienin valtiosopimusoikeutta koskevan yleissopimuksen 31 artiklassa tarkoitetulla osapuolten yhteisellä tulkitsevalla välineellä sopimuksesta. Siinä on osaltaan vahvistettu muun muassa valtioiden sääntelyoikeus yleisen edun nimissä sekä määräykset sijoitussuojasta ja riidanratkaisusta sekä kestävästä kehityksestä, työelämän oikeuksista ja ympäristönsuojelusta. Vaikka tulkintaväline ei ole oikeudellisesti sitova, se sisältää kuitenkin sopijaosapuolten yhteisesti sopiman tulkinnan, johon voidaan tukeutua CETA-sopimuksen tulkinnassa investointituomioistuinmenettelyssä.

Muuta

TTIP-sopimus

Sopimuksen pysyvään kaksiasteiseen investointituomioistuimeen perustuva riitojen ratkaisumenettely pohjautuu unionin TTIP-neuvottelujen puitteissa tekemään ehdotukseen. Kuten perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 32/2016 vp todettiin, CETA-ratkaisun vaikutusta TTIP-neuvotteluihin on kuitenkin hyvin vaikea arvioida.

Vaikka CETA-sopimusta ei ole syytä väheksyä, mahdollinen EU:n ja Yhdysvaltojen transatlanttinen kauppa- ja investointikumppanuussopimus olisi sekä taloudellis-poliittisesti että oikeudellisesti huomattavasti merkityksellisempi kuin CETA-sopimus myös Suomen kannalta. Koska TTIP-sopimusneuvottelut ovat edelleen selkiytymättömässä tilassa, perustuslakivaliokunnan lausunnossa olisi paikallaan huomauttaa, että CETA-sopimusta koskevat valiokunnan valtiosääntöoikeudelliset arviot eivät ennakoi perustuslakivaliokunnan kantaa mahdollisen TTIP-sopimuksen ratifiointiin ja valtionsisäiseen voimaansaattamiseen.

Julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut investointisuojasopimusjärjestelmissä

Hallituksen esityksen käsittelyjärjestysjaksossa on muun ohella tarkasteltu CETA-sopimusta julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseen. Esityksestä tältä osin todettu ei sinänsä anna aihetta tarkistaa edellä esitettyä hyväksymisestä päättämisestä ja käsittelyjärjestyksestä.

Perustuslakivaliokunnan ja yleensä eduskunnan on kuitenkin sinänsä syytä olla tietoinen siitä, että varsinkin Suomen solmimilla kahdenvälisillä investointisuojasopimuksilla joko unionin muiden jäsenvaltioiden tai kolmansien maiden kanssa voi olla vaikutusta julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tässä yhteydessä on korostettava, että eri aikoina neuvoteltujen kahdenvälisten investointisuojasopimusten määräykset eroavat

merkittävästi CETA-sopimuksesta juuri siltä osin kuin kysymys on riidanratkaisumekanismeista ja sääntelyoikeuteen liittyvistä sopimusmääräyksistä.

Suomella on tällä hetkellä 67 voimassaolevaa kahdenvälistä investointisuojasopimusta, muun muassa kaikkien ns. uusien unionin jäsenvaltioiden, so. vuonna 2004 tai sen jälkeen liittyneiden jäsenvaltioiden kanssa. (Sitä vastoin unionin ns. vanhojen jäsenvaltioiden välillä ei ole kahdenvälisiä investointisuojasopimuksia, mikä johtunee ennen muuta siitä, että suurin osa näistä jäsenvaltioista on pikemminkin merkittäviä pääomien viejiä eikä niinkään investointien kohdemaita, joten niillä ei ole ollut varsinaista tarvetta tehdä keskenään tällaisia sopimuksia.)

> Investointisuojasopimusten ”mekaniikkaa” havainnollistaa esimerkiksi EU-tuomioistuimessa parhaillaan oleva asia C-284/16 *Achmea BV*, jossa julkisasiamies antoi jo ratkaisuehdotuksensa 19.9.2017. Tapauksen tekee suomalaisesta näkökulmasta erityisen mielenkiintoiseksi se, että kysymys on kansallisen sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän uudistuksiin Slovakiassa liittyvistä ulkomaisen investoijan vaatimuksista Alankomaiden ja Slovakian kahdenvälisen investointisuojasopimuksen nojalla.[4]
>
> Asiassa Slovakian tasavalta avasi vuoden 2004 terveydenhuoltouudistuksen yhteydessä markkinansa kotimaisille ja ulkomaisille yksityisten sairausvakuutusten tarjoajille. Saatuaan luvan toimia sairausvakuutusyhtiönä hollantilaiseen vakuutuskonserniin kuuluva yhtiö, *Achmea*, perusti Slovakiaan tytäryhtiön, jolle se siirsi pääomaa noin 72 miljoonaa euroa ja jonka välityksellä se tarjosi yksityisiä sairausvakuutuksia.
>
> Hallituksen vaihduttua vuonna 2006 Slovakian tasavalta kuitenkin peruutti osittain sairausvakuutusmarkkinoiden vapauttamisen. Slovakia kielsi ensin vakuutusvälittäjien toiminnan, seuraavaksi sairausvakuutustoiminnasta saadun voiton jakamisen ja tämän jälkeen vakuutuskantojen myynnin.
>
> Slovakian perustuslakituomioistuin totesi 26.1.2011 antamassaan tuomiossa, että voitonjaon kieltäminen lailla oli perustuslain vastaista. Slovakian tasavalta salli voitonjaon uudelleen 1.8.2011 voimaan tulleella sairausvakuutustoiminnan uudistusta koskevalla lailla.
>
> Achmea katsoi, että Slovakian tasavallan lainsäädäntötoimet rikkoivat Alankomaiden ja Slovakian solmimaa kahdenvälistä investointisopimusta. Yhtiö käynnisti lokakuussa 2008 Slovakian tasavaltaa vastaan investointisopimuksen mukaisen välimiesmenettelyn, jossa se vaati tältä 65 miljoonan euron vahingonkorvauksia.
>
> Välimiesoikeus totesi 7.12.2012 antamassaan lopullisessa tuomiossa, että osa Slovakian tasavallan toteuttamista toimenpiteistä (voitonjaon kielto ja siirtojen kielto) olivat ristiriidassa investointisuojasopimuksen kanssa. Se määräsi Slovakian tasavallan maksamaan Achmealle 22,1 miljoonan euron suuruisen vahingonkorvauksen lisättynä koroilla sekä Achmealle aiheutuneilla välityskustannuksilla ja asianajajan palkkioilla.
>
> Slovakian tasavalta nosti kumoamiskanteen lopullisesta tuomiosta Oberlandesgericht Frankfurt am Mainissa (Frankfurt am Mainin alueen ylempi tuomioistuin, Saksa). Tämä

[4] Ks. EU-oikeuden ja välimiesmenettelyn suhteista esim. Tuomas Ojanen, EU:n kilpailuoikeus välimiesmenettelyssä. Defensor Legis, 2005, s. 556-573.

> hylkäsi kanteen, ja Slovakian tasavalta valitti ratkaisusta Bundesgerichtshofiin (ylin tuomioistuin, Saksa).
>
> Tämän jälkeen Slovakian tasavalta päätti nostaa kanteen välitystuomion kumoamiseksi oikeusjärjestyksen perusteiden vastaisena Oberlandesgericht Frankfurt am Mainissa. Tämä saksalainen tuomioistuin päätti taas pyytää EU-tuomioistuimelta ennakkoratkaisua investointisuojasopimuksen sopusoinnusta EU-oikeuden kanssa erityisesti siltä osin kuin kysymys on EU-tuomioistuimen toimivallasta. Ennakkoratkaisupyyntö antaa EU-tuomioistuimelle ensimmäisen kerran mahdollisuuden lausua unionin jäsenvaltioiden välisten bilateraalisten investointisuojasopimusten, etenkin niiden riitojenratkaisumenettelyjen, sopusoinnusta EU-oikeuden kanssa. Kysymyksen merkitystä korostaa, että tällä hetkellä on voimassa 196 unionin sisäistä kahdenvälistä investointisuojasopimusta.
>
> Ratkaisuehdotuksessaan 19.9.2017 julkisasiamies on katsonut, että "SEUT 18, SEUT 267 ja SEUT 344 artiklaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sellaisen investoijan ja valtion välisten riitojen ratkaisumenettelyn soveltamiselle, joka on otettu käyttöön ennen toisen sopimuspuolena olevan valtion liittymistä Euroopan unioniin tehdyssä kahdenvälisessä investointisuojasopimuksessa ja jonka mukaan sopimuspuolena olevan valtion investoija voi riita-asiassa, joka koskee toiseen sopimuspuolena olevaan valtioon tehtyjä investointeja, panna vireille menettelyn viimeksi mainittua valtiota vastaan välimiesoikeudessa."

CETA-sopimus ei ainakaan tyypillisesti synnyttäne sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyviä riitoja. Sitä vastoin sopimus voisi synnyttää esimerkiksi Suomessa kaivostoimintaan liittyviä investointisuojariitoja, etenkin kun maailman kaivosyhtiöistä 75 prosentilla oli kotipaikka Kanadassa vuonna 2013 ja kun useilla näistä yhtiöistä on tiettävästi parhaillaankin vireillä erilaisia kaivoshankkeita Suomessa.[5]

Helsingissä 30. päivänä marraskuuta 2017

Tuomas Ojanen

OTT, professori

Helsinki

[5] Ks. https://www.vice.com/en_ca/article/wdb4j5/75-of-the-worlds-mining-companies-are-based-in-canada. Ks. myös http://www.international.gc.ca/trade-agreements-accords-commerciaux/topics-domaines/other-autre/csr-strat-rse.aspx?lang=eng